

Výstavní politika Národního muzea 2017–2020

Michal Stehlík

Exhibition Policy of the National Museum 2017–2020

The National Museum (NM) is preparing several temporary exhibitions in all of its buildings, along with preparing new permanent exhibitions in the New and Historical Buildings. All parts of the National Museum are incorporated in the preparation of new exhibitions, i.e. the Historical Museum, Natural History Museum, Czech Museum of Music, Náprstek Museum and the National Museum Library. In 2017, these exhibition projects are: Light and Life, Masaryk as a Phenomenon, and Indians. In 2018, the National Museum will present the Czech-Slovak / Slovak-Czech exhibition, which will reflect the 100th anniversary of the founding of Czechoslovakia, together with selected moments of Czechoslovakian history and the relationship of these two nations. 2019 could bring the opening of the grand Egyptology exposition Sun Kings and also new Natural history expositions. The remaining permanent expositions should be opened in 2020. The exhibitions in this period will likely recall some important anniversaries (1620, 1920). In future years, the renovation of the Czech Museum of Music and Náprstek Museum will take place.

Keywords: National Museum, Expositions, Exhibitions, Exhibition Policy

Budování nových stálých expozic je zcela mimořádný projekt, který ovšem zároveň kvůli této mimořádnosti vytěžuje kurátory Národního muzea. To představuje riziko pro zajištění dalších standardních činností, např. realizaci kvalitního výstavního plánu muzea právě během období práce na stálých expozicích. Při vědomí tohoto rizika muzeum také přistupovalo k přípravě výhledu výstavní politiky pro léta 2017–2020.

Předně je nutné výrazně připomenout, že Národní muzeum není pouze Historická a Nová budova, ale jeho součástí – Knihovna, Přírodovědecké muzeum, Historické muzeum, Náprstkovo muzeum, České muzeum hudby – představují samostatný výstavní potenciál. V letech 2017–2020 chce Národní muzeum navázat na několik svých strategických cílů ve výstavní politice. Předně přinést každý rok jeden klíčový a rozsáhlý výstavní projekt s velkým návštěvnickým potenciálem. Dále pak využít tematické zaměření svých budov a muzeí k prezentaci dílčích témat z oblasti mimoevropských kultur či hudby. Rok 2017 představuje naplnění obou

Pohled do expozice Archa Noemova v Nové budově Národního muzea.

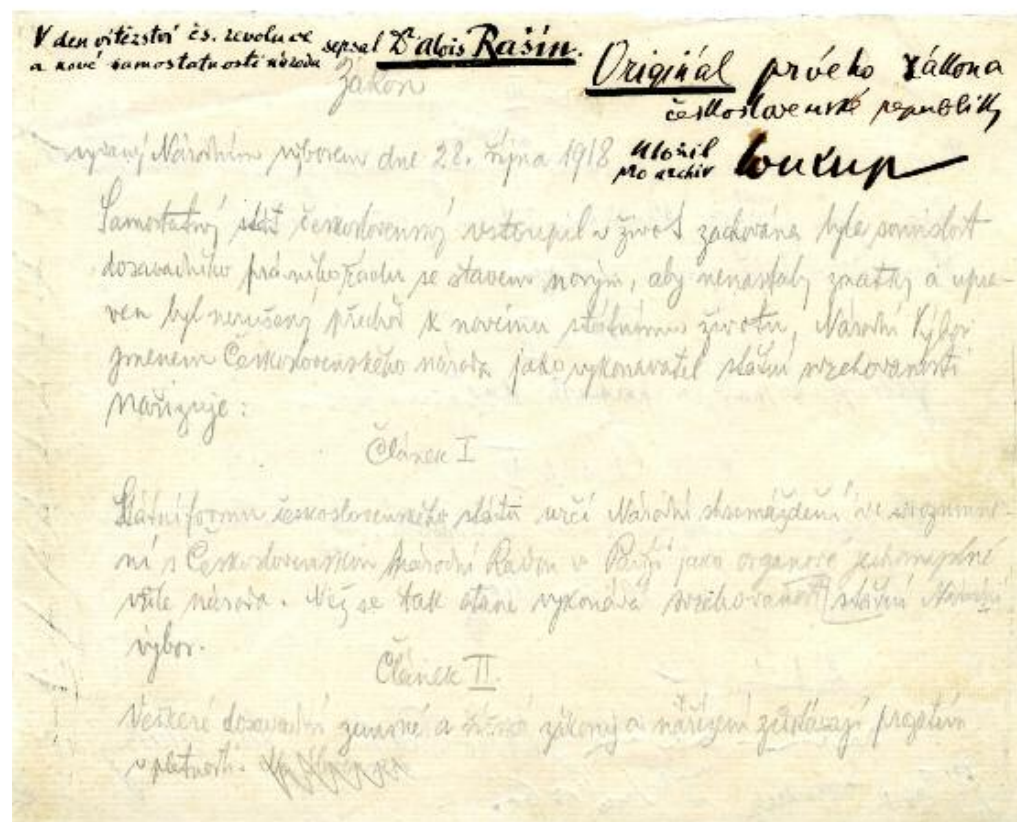
doc. PhDr. Michal Stehlík,
Ph.D.
Národní muzeum – náměstek
pro centrální sbírkotvornou
a výstavní činnost
michal_stehlik@nm.cz

Pohled do výstavy Světlo a život v Nové budově Národního muzea.

základních principů, neboť ve druhé polovině roku Národní muzeum otevírá hned tři klíčové výstavní projekty. První z nich s názvem *Světlo a život* vychází z nového přístupu k přírodovědeckým tématům. Vzhledem k tomu, že uzavřením Historické budovy ztratila jedna celá generace malých návštěvníků možnost přístupu k velkým přírodovědeckým tématům, snaží se Národní muzeum tuto absenci vykrývat střednědobými výstav-

ními projekty. Od roku 2015 je v Nové budově NM otevřena zoologická expozice *Archa Noemova*, od roku 2017 pak tamtéž expozice *Světlo a život* – ta nahlíží na fenomén světla jak v různých biotopech, tak podnebných páslech. Zároveň se jedná o expoziční projekty, které ověřují některé postupy pro budoucí stálé expozice. Dalším výstavním projektem roku 2017 je výstava *Fenomén Masaryk* nahlížející na osudy a život Tomáše G. Masaryka v roce 80. výročí jeho smrti. Jedná se o expozici Historického muzea NM a naplňuje tak další z rolí muzea: připomínat klíčové historické momenty či osobnosti. Třetím významným počinem roku 2017 je široký výstavní projekt *Indiáni*, který se v Náprstkově muzeu soustředí na velké téma indiánských kultur dvou Amerik. Toto téma bylo kdysi zastoupeno ve stálých expozicích, ale vzhledem k jejich přežití bylo zrušeno a bude prezentováno po budoucí revitalizaci muzea. Národní muzeum

Česko-slovenská / Slovensko-česká výstava. Rukopisný koncept prvního zákona ČSR z 28. října 1918 se dochoval v osobním fondu Aloise Rašína.

nechce však čekat na novou podobu Náprstkova muzea po roce 2022–2024 a připravilo toto téma již pro rok 2017, přičemž projekt je prostorově umístěn do obou výstavních pater Náprstkova muzea a měl by zde být prezentován nejméně rok. Vedle toho je právě Náprstkovo muzeum v posledních letech neaktivnějším výstavním prostorem, který hostí dlouhodobý projekt *NM Okno do světa*, kdy se v něm objevují témata spjatá se zeměmi jako Ázerbájdžán, Súdán, Afghánistán, Tibet, Papua-Nová Guinea, Bhútán a další. Vedle toho nelze ovšem zapomínat ani na další složky muzea, kdy se např. České muzeum hudby snaží akcentovat jak témata klasické, tak i populární hudby a Knihovna Národního muzea se pravidelně zapojuje do velkých výstavních projektů muzea – naposledy právě do výstavy *Fenomén Masaryk*.

Rok 2018 představuje ve výstavní politice Národního muzea zvláštní mezník. Předně se jedná o rok dvousetého výročí založení muzea, kdy si bude instituce připomínat rok 1818, dále jde o širokou veřejností vnímané sté výročí založení Československa v roce 1918. S tímto výročím a otevřením staronových výstavních prostor Historické budovy Národního muzea se pojí i symbolické znovuotevření rekonstruované budovy muzea, které se rovněž předpokládá na podzim roku 2018. Národní muzeum je přitom vládou pověřenou institucí, která má zajistit klíčovou prezentaci tohoto roku, a to *Česko-slovenskou / Slovensko-českou výstavu* ve spolupráci s partnerským Slovenským národním muzeem v Bratislavě. Jedná se o jeden z největších výstavních projektů posledních let, který bude otevřen nejprve v Bratislavě na jaře 2018 a následně na podzim téhož roku v Praze. Česko-slovenské téma není jednoduché, nemělo by přitom jít jen o připomenutí samotného roku 1918 a okamžiků založení společného státu. Ve středu pozornosti by měl stát česko-slovenský vztah po celé dvacáté století – symbolicky ohraničený lety 1918 a 1992, zároveň s mnoha vnitřními předěly, mezinárodně patrně nejvýznamněji vnímaným rokem 1968. Národní muzea obou republik nechtějí prezentovat nějakou obecnou

historickou encyklopedii zahrnující vše ze společných dějin, chtějí se věnovat vybraným tématům ze vzájemného vztahu. Nepůjde přitom pouze o výstavu jako takovou. Již od podzimu 2017 je její součástí rozsáhlý a společný projekt pro školy, připravuje se společný katalog a další aktivity připomínající společné dějiny, vztahy, vzájemná nepochopení i rozdíly. Zcela mimořádná bude tato výstava také tím, že bude podle všeho prvním výstavním projektem v nově otevřené Historické budově muzea v říjnu 2018. Další aktivity budou v tomto roce soustředěny na některá dílčí témata, jako například téma hudby 70. a 80. let v Českém muzeu hudby či téma Keltové v Nové budově Národního muzea od jara 2018. Zároveň muzeum nechce rezignovat na svoji mezinárodní roli a téma společného státu či osobnosti TGM chce prezentovat v několika zemích putovními výstavními projekty.

Výhled roku 2019 představuje první rok, kdy by se měly na podzim otevřít první stálé expozice s přírodovědeckými tématy. V tomto roce se proto předpokládá uzavření střednědobých expozic *Archa Noemova* a *Světlo a život*, přičemž zde prezentovaná témata by se měla objevit v různé formě v nových stálých expozicích. Historická budova Národního muzea by pak mohla hostit jeden z nejvýznamnějších mezinárodních projektů posledních let – výstavu *Sluneční králové*, na které muzeum aktuálně pracuje ve spolupráci s Egyptologickým ústavem Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Samozřejmě, podobně velký a mezinárodní projekt závisí na zajištění potřebných financí. Rok 2019 přitom bude rokem 60. výročí fungování české egyptologie v rámci samostatného

Pohled do výstavy Fenomén Masaryk v Nové budově Národního muzea.

Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur.

univerzitního ústavu. Zcela jedinečné nálezy tohoto ústavu by se tak mohly poprvé objevit na české půdě a výstava by měla nesporně i mezinárodní návštěvnický ohlas. Rok 2020 bude pak zároveň rokem mnoha výročí, i proto se úvahy o klíčových výstavních projektech ubírají směrem k možnému připomenutí historických událostí, jako je Bílá hora v roce 1620 a období českého baroka či přijetí první československé ústavy v roce 1920. Tento rok bude zároveň rokem, kdy se předpokládá otevření zbylých částí stálých expozic – půjde tedy především o historické části, *Pokladníci* a zároveň v Nové budově o dětské muzeum. Od tohoto roku by tedy Národní muzeum mělo fungovat v jistém komplexním výstavním modelu, který bude zahrnovat stálé expozice v Historické i Nové budově a variabilní výstavní prostory pro krátkodobé výstavy tamtéž. Vedle toho je ovšem nutné připomenout ještě další aspekty budoucího výstavního výhledu – a to je životnost ostatních expozic Národního muzea.

Po roce 2020 totiž Národní muzeum čekají bezesporu dvě klíčové akce, které opět promění jeho výstavní, expoziční politiku. Předně se již od roku 2016 připravuje nová podoba expozic Náprstkova muzea. V roce 2017 bylo dokončeno libreto, které se dále posouvá ke scénářům a realizaci – s tím bude souviset celková rekonstrukce

objektů Náprstkova muzea a jeho nová podoba po roce 2020–2024. Také zde musí být ponechán dostatečný prostor pro krátkodobé výstavy, zároveň se i zde musí splatit dlouholetý dluh v podobě moderních stálých expozic mimoevropských kultur. Podobná situace bude i v Českém muzeu hudby, kde se stálá expozice *Člověk – Nástroj – Hudba* přiblíží dvaceti letům svého fungování. Kromě nutné repase je nezbytné ji dále oživit novými formami interaktivit, zaměřením na fenomén zvuku a hudby atd. Také zde se připravují náměty a libreta této repase již od roku 2016. Jak vidno, při rozsáhlosti sbírek a organizační šíři Národního muzea nebude nikdy v budoucnosti existovat nějaký moment definitivního ukončení práce na podobě stálých expozic. Nehledě na dramaturgii krátkodobých výstav. Těch Národní muzeum v letech 2014–2017 připravovalo cca 35 ročně, přičemž tento svým způsobem ustálený počet bude ještě posílen novými výstavními kapacitami v rámci rekonstrukcí a zpřístupňování nových prostor. Nejde přitom pouze o samotné výstavní projekty – jejich součástí již dnes klasicky bývají doprovodné tiskoviny, doprovodné akce, projekty pro školy a mládež, projekty na sociálních sítích a další rozvíjející aktivity přitahující do Národního muzea nové návštěvníky. Zvyšující se počty návštěvnosti v posledních letech pak přesvědčují o tom, že jde o aktivity úspěšné a obohacující.

Národní muzeum čeká v letech 2017–2020 zlomové období přípravy stálých expozic – zároveň se od něj očekává stále aktivní výstavní politika. Spojení těchto dvou aspektů je velkou šancí i kapacitním rizikem. Věřím, že dosavadní přístup a rozmyšlení postupů do budoucna dokáže rizika eliminovat a šance bezezbytku využít.